

Leto XXX.

Številka 7.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1914.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Danilo Majaron</i> : Novela o razbremenitvi sodišč . . .	193
2. Iz pravosodne prakse. A. Kazensko pravo.	
a) Župnik ni odgovoren po § 491 k. z., kadar izvršuje le pristoječo mu disciplinarno pravico	207
b) Predlog, da naj se zaslišijo bivši soobtoženci, ki so bili že pravnomočno oproščeni, za priče v svrhu obnove kazenskega postopanja na korist neoproščenih soobtožencev, je navedba novih dokaznih sredstev, ki jih je presoјati po § 353, t. 2 k. pr. r.	208
c) Vzklicno sodišče se mora pri reševanju vzklica omejiti le na točke, ki so predmet pritožbi	209
d) Prekoračenje strahovalne pravice učiteljev je le tedaj prestopok po §§ 413, 420 k. z., ako trpi strahovanec škodo na životu; če te ni, niti učina prestopka zoper varnost časti ni. Odpomoč je možna samo potom disciplinarne ovadbe	210
e) Stroški zagovornika, postavljenega uradnim potom, so napram obsoјencu izvršljivi	212
3. Izpred upravnega sodišča.	
a) Občini v takojšnjo razdelitev „za reveže“ zapuščena volila so dohodek javne ubožne preskrbe; njih razdelitev se mora izvršiti po predpisih ubožnega zakona. (Razsodba upravnega sodišča z dne 30. aprila 1914, št. 4520 ex 1914.)	212
b) Odločbe prostega preudarka avtonomnih oblastev se morajo naslanjati na pravilno izvršene poizvedbe dejanskega stanu in so dopustne le toliko, kolikor je sklep prostega preudarka rekurzne stopnje podprt	

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Slovenski Pravnik.

Leto XXX.

V Ljubljani, 15. julija 1914.

Št. 7.

Novela o razbremenitvi sodišč.

Spisal dr. Danilo Majaron.

Ta novela, ki je prišla nepričakovano in sicer v mnogo oporekani obliki cesarske naredbe z dne 1. junija 1914, drž. zak. št. 118, prinaša obilico novih določb za pravdno in tudi materialno pravo, katerih važnost se razvidi šele po natančnejšem primerjanju z dosedanjim pravom. To osobito, če se vpoštevajo, kakor treba, izvršitveni predpisi, ki so: naredba justičnega ministrstva od 2. junija 1914, drž. zak. št. 125; razpis justičnega ministrstva od 2. junija 1914 v naredb. št. 40 o odstranitvi nedostatkov v pravosodju s pomočjo razbremenitve sodišč; naredba justičnega ministrstva od 2. junija 1914 v naredb. št. 41 o izvršitvi nekaterih določb novele; naredba justičnega ministrstva od 2. junija 1914 v naredb. št. 42 o premembi obrazcev za civilni pravdni in izvršilni red; razpis justičnega ministrstva od 2. junija 1914 v naredb. št. 43, ki vsebuje utemeljitev novega zakona.

Tudi je justično ministrstvo izdalo vzorce za vloge strank in njih nadpise, ki naj bi se rabili v novem postopanju, osobito pri skrajšani odpravi sodnih sklepov. Nova oblika vlog je obvezna za nadpiše, ki morajo pri vlogah strank, navedenih v ministerialni naredbi od 2. junija 1914, drž. zak. št. 125, obsegati dosloven predlog, kakršen je stavljen v vlogi, sicer je podan formalen pogrešek po § 84 civ. pr. reda. Justično ministrstvo se je celo obrnilo do odborov odvetniških zbornic, naj se določijo tiskarne, ki bodo nove obrazce čim preje spravile v promet. Preskrbljeno je torej za »formularstvo«, ki naj v zvezi s »štampiljstvom« olajša delo sodnim uradnikom.

Saj razbremenitev sodišč je noveli pglavitni namen, ki se naj doseže osobito tudi s tem, da bo odslej namesto senata deloval posamezni sodnik, da se bo število senatov znižalo, da bo revizija izdatno omejena itd.

Novela ni prinesla davno zaželenih in potrebnih reform, tako na pr. za prizivno postopanje, za postavitev v prejšnji stan i. dr. Vendar pa obsega celo vrsto podrobnih korektur dosedanjega prava,

ki niso ravno v zvezi z razbremenitvijo sodišč, pomenljivih prememb, ki so se izkazale vsled prakse potrebne.

Novela ima XIX. členov, ki se nanašajo na skoraj ravno toliko različnih zakonskih materij. Tu naj sledi kratek pregled novosti po posameznih členih v zvezi z veljavnim pravom.

Člen I. Organizacija sodišč.

Pod št. 1 do 5 se določa nanovo, da pri sodnih dvorih prve stopnje ni treba sklepanja senatovega tudi v naslednjih zadevah ne:

a) pri ugotovitvi odvetniških pristojbin; b) pri odločbi o zahtevi zaznambe hipotečne tožbe ali spora; c) pri odločbi o pravnih stroških, ako se umakne tožba še pri prvem naroku ali izven ustne razprave; d) pri določitvi pristojbin za priče in izvedence; e) pri dovolitvi sporazumne ločitve, ako vsled ločitvene tožbe pride izven ustne razprave do poravnave tako, da prosita obe stranki za ločitev; f) pri odločbi o stroških sprejemanja dokaza za zavarovanje dokazov in udeležbe pri tem.

Vsa od sklepanja senatovega izključena opravila rešuje predsednik ali odrejeni ud senata kakor posamezni sodnik.

Pod št. 6 je govor o izpitu za pisarno, ki se lahko opravi v deželah, kjer ni višjega deželnega sodišča, tudi pri sodnem dvoru prve stopnje.

Važnejše so naslednje določbe, s katerimi se rešitev sodnih agend prepušča deloma sodnim pisarnam.

Št. 7 nalaga sodnim pisarnam izdelovanje raznih izkazov, ki jih morajo sestavljati sodišča.

Št. 8 pa pripušča, da se lahko sodnim pisarnam izroči pripravljalna rešitev vloženih navadnih pravnih stvari in načrtanje sklepov v zemljiškoknjižnih stvareh.

Tudi se po št. 9 lahko sodnim pisarnam izroči načrtanje znamenka sodbe, ki je dopusten v slučajih kontumaca, pripoznanja in odreke ter odpravke takšnih sodb.

Nova je določba št. 10, da pismene odpravke sodb, sklepov, poravnav in potrdil pravne moči in izvršljivosti podpisuje pri vseh sodiščih, in sicer počenši s 1. avgustom t. l., sodna pisarna pod znamenkom: »Odpravek je točen«.

Št. 11 določa, da se v odpravkih sodnih sklepov in plačilnih nalogov lahko označba pravne stvari, strank, spornega predmeta,

večina in časa plačila in izvršitve nadomesti s sklicevanjem na hkrati vročene zapisnike, spise in nadpise.

Pod št. 12 se odpravlja dosedanji način za sestavljanje aktov v zemljiškoknjižnih stvareh, ker glede tega izide posebna naredba.

Čl. II. Sodstvo na višjih deželnih sodiščih in na vrhovnem sodišču.

Po tem členu in po § 8 jur. pr. v novem besedilu (čl. IV. št. 3) bo odslej veljalo: a) da vrhovno in kasacijsko sodišče odloča v državljanskih pravnih stvareh, v upravnih in kazenskih stvareh in senatih s petimi sodniki, izmed katerih eden predseduje in b) da višja deželna sodišča odločajo o rekurzih in pritožbah v državljanskih pravnih stvareh in v upravnih stvareh odvetnikov in notarjev, nadalje o prizivih zoper sodbe zbornih sodišč prve stopnje, ki jih je izrekel ud zbornega sodišča kakor posamezni sodnik, v senatih treh sodnikov.

Čl. III. in IV. Jurisdikcijski pravilnik.

V št. 1 se reševanje prošenj v amortizacijskih in zemljiškoknjižnih stvareh, predlogov za izdajo plačilnih in zavarovalnih nalogov ter izvršilnih predlogov, kakor tudi izvrševanje sodniških opravil za opravo eksekucije odkazuje posameznim sodnikom.

Št. 2 uvaja čisto novo institucijo, da bo namreč v pravnih sporih o imovinskopravnih zaključkih do zneska 2500 K odločal na sodnih dvorih prve stopnje namestu senata le posamezni sodnik. Ta kompetenca ostane tudi tedaj, kadar se tožbena zahteva tekom sporne razprave zviša nad 2500 K.

S to nepričakovano reformo odpade pri judikaturi v trgovinskih stvareh na sodnih dvorih v znatni meri sodelovanje sodnikov-lajikov. Na drugi strani pa je z izpremembo § 63 jur. pr. po noveli mogoče, da se k spornim razpravam na deželnem sodišču pritegnejo sodniki-laiki, če je ugovor, da spada sporna stvar pred trgovinsko sodišče.

Po št. 5 se dajo zapuščinske razprave ali opravila varuškega in skrbstvenega oblastva prenesti ne samo, kakor doslej, na sodišče enake vrste, nego tudi od okrajnega sodišča na sodni dvor prve stopnje in narobe.

Št. 7 izključuje izpodbijanje določb sodnih dvorov o stvarni pristojnosti, če se opira na to, da bi bil pristojen drug sodni dvor.

Š t. 8 odkazuje stvarni kompetenci okrajnih sodišč tudi spore med hišnimi posestniki in hišniki.

S š t. 9 i n 10 se spravljajo v sklad določbe § 60 jur. pr. z novo kompetenco posameznega sodnika do zneska 2500 K.

Š t. 11 i n 12 izpreminjata dosedanje besedilo § 63 jur. pr. tako, da se načela §§ 61 i n 62 odslej uporabljajo tudi pri deželnem sodišču, ako se je tu ugovarjalo, da spada pravna stvar v kompetenco trgovskega sodišča.

P o d š t. 13 se določa besedilo § 83 odst. 1. jur. pr. o krajevni pristojnosti za spore iz zakupov ali najmov, kakor ga je doslej itak umevala sodna praksa.

Š t. 14 i n 15 uvajata novo izključivo podsodnost za spore iz delnih zadolžnic ter za spore iz pravnega razmerja med delniško družbo, družbo z omejeno zavezo ali pridobitno in gospodarsko za drugo — i n njih člani.

S š t. 15 se dopolnjuje § 87 jur. pr. tako, da se lastniki rudnikov, tovarn, obratovališč i n sličnega lahko tožijo v spornih stvareh, ki se nanašajo na njih delovanje v teh podjetjih, pri sodišču, v čigar okolišu je njih zavod ali obratovališče.

Velikega pomena je nova podsodnost za terjatve trgovcev za blago po zmislu š t. 16.

Trgovce, torej tudi neprotokolirane, lahko tožijo protokolirani trgovci zaradi svojih terjatev iz prodaje, izvršene v krogu njih opravila, v dveh letih izza zadnjega naročila tudi na sodišču v kraju svojega zavoda, ako z listinami dokažejo naročilo, ki služi za podlago terjatvi i n dejansko prevzetje (oddajo) blaga. Pri opravilih, ki so bila sklenjena s pooblaščenecem, mora biti pooblastilo naročnika z listino dokazano.

Ta podsodnost se je pri nas uvedla glede na novi civilno-pravdni red i n izvršljivost sodb na Ogrskem. Za dokaz prevzetja, oziroma oddaje blaga bodo menda zadostovali vzratni listi poštних i n železniških zavodov.

P o d š t. 17 se preureja tudi fakturna podsodnost z določbo, da ta podsodnost ne velja, ako se zaznamku plačilnega i n tožbenega kraja ali fakturi vobče očita, da nasprotuje pogodbi, ali ako se faktura vrne brez pripomnje ali ako se fakturirana pošiljatev zavrne kakor naročena.

Po zmislu št. 18 se kompetenca sosporništva v § 93 jur. pr. le tedaj ne bo dala uveljavljati, ako se sodišče, na katerem ima eden izmed sospornikov svojo občo podsodnost, ne more niti z dogovorom strank narediti pristojno.

Po zmislu št. 19 velja subsidiarna podsodnost § 100 jur. pr. tudi za tožbe zoper zakonskega moža ali očeta, ki je bil ob času ženitve avstrijski državljan in je pozneje opustil ali izgubil avstrijsko državljanstvo.

Št. 20 pooblašča justičnega ministra, ako je na uradnem sedežu varuštva po poklicu več okrajnih sodišč, da sme določiti eno okrajno sodišče v tem kraju za obče pristojno za tožbe varuštva po poklicu, zastopajočega svoje varovance.

Pod št. 21 se prenamejajo določbe o prorogaciji na dve strani, a) da se bodo odslej stranke mogle z izrecnim dogovorom podvreči enem ali več sodiščem prve stopnje imenoma navedenih krajev, in b) da se bodo mogle dogovoriti tako tudi za pristojnost trgovinskega sodišča.

Št. 22 izpopolnjuje § 109 jur. pr. tako, da bode za postavitev varuha tuzemca, za katerega v tuzemstvu ni obče podsodnosti v spornih stvareh, pristojno okrajno sodišče, v čigar okolišu sta imela oče ali nezakonska mati svojo zadnjo tuzemsko podsodnost ali svoje bivališče.

S št. 23 se olajšuje prenos varuštvenih ali skrbstvenih opravil od pristojnega sodišča na drugo sodišče.

Čl. V. Opominjalno postopanje.

Poglavitne reforme so naslednje:

Razširi se uporaba opominjalnega postopanja prvič tako, da velja za denarne terjatve do 1000 K v deželah, koder je bilo že doslej v veljavi. V teh deželah se ravna odslej krajevna pristojnost za izdajo plačilnega povelja po določbah jur. pravilnika, torej uporaba opominjevalnega postopanja ni zavisna od stanovališča dolžnika. Vendar pa ostane v veljavi § 3 opom. postopanja, da se plačilno povelje ne more izdati proti osebam, katerim bi se moralo vročiti izven okoliša sodnega dvora, ki v njem leži dotično okrajno sodišče. Ta utesnitev pa zdatno znižuje praktični pomen dovolitve vseh podsodnosti, zlasti fakturne podsodnosti.

Razširi se tudi teritorialna uporabnost opom. postopanja za one dežele, v katerih doslej ni veljalo, namreč za Galicijo, Bukovino in Dalmacijo, toda z omejitvijo, da do 1. julija 1919 velja za denarne terjatve le do največ 600 K in nadalje, da so sodišča v teh deželah samo tedaj pristojna izdati pogojno plačilno povelje, kadar ima dolžnik svoje redno stanovišče v njih okolišu.

Nekaj novega je, da dolžnik lahko izjavi svoj upor proti povelju na zapisnik tudi pri okrajnem sodišču svojega bivanja (ne stanovišča) in da je zapisnik nemudoma poslati sodišču, ki je izdalo plačilno povelje.

Rok za postavitev v prejšnji stan je podaljšan od 8 dni na 14 dni.

Končno je odpravljen § 16 opom. postopanja, da je plačilno povelje izgubilo moč, ako se ni v 6 mesecih prosilo za eksekucijo.

Čl. VI. Civilni pravdni red.

Novela ni donesla prememb, ki so jih nasvetovale mnoge odvetniške zbornice in jih je vpošteval tudi justični odsek, pač pa le naslednje:

Š t. 1 dopolnjuje § 27 civ. pr. r. tako, da se izrecno vzdržuje potreba odvetniškega zastopstva tudi za spore pred posameznimi sodniki ali sodnih dvorih.

Š t. 2 dodaje § 31 civ. pr. reda novo določbo, da se sme odvetnik pri prvem naroku in v izvršilnem postopanju pri opravi izvršilnih dejanj, pri narokih in zališevanjih — razun v slučajih § 123 (razdelba upravnih prebitkov), § 162 (ustanovitev dražbenih pogojev) in § 209 (razdelba največjega izkupila) — dati namestovati po pisarniškem uradniku, ki je nameščen pri njem in ima od odbora odvetniške zbornice oblast namestovanja v obliki posebnega poverila.

Natančnejših navodil o tem ne daje zakon sam in si jih bodo torej morale odvetniške zbornice ustanoviti v svojem delokrogu. Dvomljivo je, ali velja nova določba tudi za pisarniško osebje ženskega spola, nadalje, ali se mora poverilo, če se že izda, glasiti na vsa naštetá opravila, ali pa sme odvetniški odbor omejiti dovoljenje namestovanja na posamezne vrste, n. pr. le na opravo izvršilnih dejanj.

Š t. 3 predpisuje dodatno k § 80 c. pr. r. novo vsebino nadpisov (rubrik) za slučaje, v katerih se odpravki izvrše v skrajšani obliki ravno za vporabo nadpisov. V teh slučajih je vsprejeti v nadpis namesto spornega predmeta z a h t e v o v tistem besedilu, kakor je v spisu samem.

Justično ministrstvo je naštelo te slučaje v izvršitvenem predpisu od 2. junija 1914 drž. zak. št. 125, navedši 19 tožb, oziroma izvršilnih predlogov, pri katerih treba nadpisov z novo vsebino, ker drugače nastopi pogrešek po § 84 c. pr. r.

Za iste vloge strank je justično ministrstvo priredilo obrazce v nemškem jeziku in menda tudi v vseh drugih deželnih jezikih, ter obenem poskrbelo, da pridejo obrazci kolikor moči v promet. Tudi je izdalo zbirko teh vlog z vzgledi sodnih rešitev potom štampiljskih odtisov.

Š t. 4 dopolnjuje po zmislu predloga dr. Ofnerja v justičnem odseku § 84 tako, da je nepravilno nazivanje pravnega sredstva brez pomena, ako se da zahteva razločno spoznati.

P o š t. 5 ni treba več zaslišanja nasprotne stranke, ako gre za skrajšanje rokú (§ 129).

P o d š t. 8 in 7 se prenareja § 170: Če izostaneta obe stranki od ustne razprave, je postavitev v prejšnji stan dopustna. Če nastopi počivarje postopanja, o d p a d e poslej obveščanje strank.

P o š t. 8 se pri zamudnih sodbah nadomesti zapisnik z golim zaznamkom o sodbi.

Š t. 9 določa k § 220 o redovnih kaznih na novo, da se zoper pooblaščenca iz stanu odvetnikov, odvetniških kandidatov, notarjev, notarskih kandidatov in javnih uradnikov kakor službenih pooblaščenecv ne sme denarna kazen premeniti v zapor.

V š t. 10 se § 223 dopolnjuje tako, da se med sodnimi počitnicami morejo tudi v neferialnih stvareh vršiti prvi naroki in druga v § 239 navedena pravdna dejanja.

P o d š t. 11 se razmerje sodnih počitnic in rokov ureja bolj primerno. Predrugачeni § 225 določa, da se rok podaljša za celo dobo sodnih počitnic ali za ostali del, kar jih je še ob nega začetku, ako pride začetek sodnih počitnic v tek rokú ali začetek roku v sodne počitnice. Nobenega vpliva pa nima začetek sodnih počitnic na začetek in iztek rokov v počitniških stvareh, zasilnih rokov pri pravnih sredstvih proti zamudnim in pripoznalnim sodbam, roku pri

predlogu za dovolitev prejšnjega stanu ter roku za ugovore v mandatnem postopanju.

V št. 12 in 13 se preminja, oziroma dopolnjuje § 237 tako, da tožnik, ako se hkrati odreče zahtevku, lahko umakne tožbo brez pritrditve toženca do konca sporne razprave, in da tedaj o zahtevku stroškov nasprotnikovih odloči senat s sklepom.

Po št. 14 dobi § 261 važen dostavek. Ako toženec ugovarja radi nepristojnosti, lahko tožnik predlaga, da sodišče, ako ugotovi, tožbo preodkazuje sodišču, ki ga imenuje tožnik. Temu predlogu naj sodišče ugotovi, ako se mu drugo sodišče ne zdi očitno nepristojno. S preodkazom se ne prekine tek pravde. Pri novem sodišču ne more toženec ugovarjati zaradi nepristojnosti iz razlogov, ki so v protislovju z njegovimi prejšnjimi trditvami.

Št. 15 vsebuje postransko premembo § 386 c. pr. r.

Št. 16 dopolnjuje § 391 odst. 1 tako, da se lahko izreče delna sodba tudi tedaj, če je del zahteve zrel za končno odločbo.

S št. 17 se bistveno spreminjajo določbe § 398 o zamudnih sodbah, ako toženec ni o pravem času podal odgovora na tožbo. V tem slučaju lahko tožnik predlaga izdajo zamudne sodbe in mora o tem razsoditi predsednik senata kakor posamezni sodnik v osmih dneh, ne da bi določil razpravo. Ako pa je bil toženec pri prvem naroku ugovarjal zaradi nedopustnosti pravnice poti itd., se izvrši postopanje, kakor po starem.

Št. 18 uvaja k § 402 zamudno sodbo »in eventu«, za slučaj, da se izkaže v gotovem času vročitev zamudni stranki. S tem je le dosedanja praksa legalno potrjena.

Pod št. 19 in 20 se dopolnjuje § 414 tako, da se pri sodbah v zamudnih slučajih lahko razglasitev nadomesti z naznanilom, da se sodba izreče po predlogu.

Po št. 21 pride k § 416 nova določba, da sodba na podstavi odreke ali priznanja dobi nasproti strankam, ki sta navzočni, moč že z razglasitvijo, ravno tako zamudna sodba, ki ugotovi tožbeni zahtevi, nasproti tožniku. Odpravek sodbe se vroči strankama, oziroma tožniku le na zahtevanje.

Št. 22 odreja, da se v pismenem odpravku sodbe lahko glede podatkov dokazovanja le na akte opozori.

Pod št. 23 se uvaja skrajšana oblika za odpravke sodb na podstavi zamude, odreke ali priznanja z uporabo tožbenega spisa ali

nadpisa. Podrobna določila o tem so v izvršilnih predpisih v državnem zakoniku, oziroma v naredbeniku.

Š t. 24 določa, da se pri preje omenjenih sodbah more za sodne spise določeni sestavek sodbe nadomestiti z zaznamkom sodbe, ki ga mora podpisati sodnik. Izvršitveni predpisi v državnem zakoniku, oziroma v naredbeniku obsegajo natančna določila o vsebini, pomenu in uporabi zaznamka sodbe, zlasti v zamudnih slučajih, ko se rabi stampilja.

S š t. 25 se prenareja § 433, da se lahko pred vsako tožbo kakršnekoli vrste da nasprotnika povabiti na okrajno sodišče njegovega stanovališča v svrhu poravnave.

Š t. 26. Ako se zahteva tožbe, vložene na okrajnem sodišču, skrči glede zneska ali vrednosti na mejo ali pod mejo, označeno v § 448, je potem pravno stvar rešiti po predpisih za bagatelno postopanje.

Š t. 27 in 28 obsegata dostavka k § 484 brez posebnega pomena.

P o d š t. 29 in 30 so določbe, s katerimi se odpravlja izvanredna revizija za spore do 1000 kron. Pri tem je merodavna vrednost spornega predmeta, o kateri je prizivno sodišče izreklo svojo sodbo. Ako sporni predmet ni le denarna svota, mora vrednost njegova biti navedena v odpravku sodbe, potem ko se je preračunala po zmislu § 54 in 59 jur. pr. Izjemoma je izvensodna revizija dopustna, ako je bilo prizivno sodišče sodbo prve instance po § 496 št. 2 in 3 ter po § 499 razveljavilo in brez pridržka pravne moči odredilo novo razpravo in odločbo. Če potem prvo sodišče izda novo odločbo, pri kateri je bilo vezano na nazor druge instance, in če prizivno sodišče to odločbo potrди, onda je izvanredna revizija dopustna, ker bi sicer v takem slučaju odločilo le pravno prepričanje prizivnega, torej enega samega sodišča.

P o š t. 31 odpade zadnji odstavek § 505, po katerem izvanredna revizija ni imela odločilne moči. Pač pa bo v takem slučaju dopustna eksekucija za varnost.

Š t. 32 govori o zavračanju izvanrednih revizij glede na njih nedopustnost.

Š t. 33 preminja § 510 odst. 1: Ako je razveljaviti sodbo prizivnega sodišča iz razloga po § 503 št. 2, in ako je očitvidno treba razprave na prvi stopnji, tedaj je tudi koj razveljaviti sodbo prve

stopnje v mejah revizijskih predlogov in vrniti sporno stvar prvi stopinji.

Š t. 34 navaja, da so, poleg že doslej nedopustnih izvenrednih rekurzov, nedopustni tudi navadni revizijski rekurzi zoper odločbo sodišča druge inštanice o stroških, nadalje o pristojbinah izvedencev, kakor tudi v postopanju zaradi motene posesti.

Š t. 35 dodaje § 552 novo določbo, da se v mandatnem postopanju tožba lahko umakne brez pritrditve toženca samo do vložitve ugovorov, kasneje pa do konca ustne sporne razprave le tedaj, ako se tožnik hkrati odreče zahtevku.

Čl. VII. in VIII. Izvršilni red.

Člen VII. dopolnjuje samo št. 6 čl. XIII. uvod. zakona k izvršilnemu redu tako, da se z a k o n i t a zastavna pravica ne razteza na premičnine, ki so rubežu odtegnjene.

Člen VIII. pa določa naslednje premembe izvršilnega reda:

P o d š t. 1 se preminja § 4 št. 6 tako, da je za dovolitev izvršbe pristojno v vseh slučajih, ki niso že v § 4 št. 1 do 5 posebej rešeni, izvršilno sodišče, označeno v § 18 in 19.

Š t. 2 dopolnjuje še § 4 načeloma tako, da se na podstavi sodb, plačilnih nalogov in povelj, poravnnav, kazenskih sodb, izvršljivih sklepov v izvenspornem postopanju in izpiskov iz likvidacijskih zapisnikov lahko prosi za dovolitev izvršbe tudi na izvršilnem sodišču, ako se predloži izvršilni naslov, opremljen s potrdilom izvršljivosti.

Š t. 3 izločuje iz § 5 pogoj »in če zavezanca občna podsodnost ni v tuzemstvu vtemeljena«, tako da velja podsodnost tega paragrafa tudi tedaj, če ima zavezanec v tuzemstvu svoje stanovišče.

S š t. 4, 5 in 6 se preminjajo določbe § 6 glede izvršbe dovoljujočega sodišča in § 18 št. 1 in št. 3 glede izvršilnega sodišča.

Š t. 7 popravlja § 23 tako, da se posebno izvršilno sodišče lahko ustanovi naredbenim potom ne le za kraj, kjer je več okrajnih sodišč, marveč tudi za okoliše teh okrajnih sodišč.

P o š t. 8 in 9 se § 39 preminja tako, da v slučaju ustavitve po št. 6 lahko odpade vročitev ustavitvenega sklepa predlagatelju.

S š t. 10 dobi § 40 dostavek, da ni treba zasllišati zahtevajočega upnika, ako je zahteva ustavitve podprta z nesumnimi listinami.

Š t. 11 do 13 določajo nanovo glede razodetne prisega a), da jo lahko predlaga tudi finančna prokuratura, oziroma davčni urad, ako je administrativna izvršba radi davščin ostala brez uspeha; b) da dovoljenje zapora izgubi moč, ako se ni izvršil v enem letu, da se pa lahko pod gotovimi pogoji predlaga vnovič narok za razodetno prisego in prisoditev zapora; c) da izkazila o novem premoženju dolžnikovem ni treba, ako so izza storjene razodetne prisega ali izvršene zapora minula več nego tri leta.

Š t. 14 in 15 preminjata določbe § 82 in 88 o pristojnosti za dovolitev izvršbe na podstavi inozemskih izvršilnih naslovov in za prisilno vknjižbo zastavne pravice.

Š t. 16 določa nanovo k § 97, da sodišče, ki bi moralo nastopiti hkrati kakor izvršilno sodišče, lahko odreče uvedbo prisilne uprave, ako se je le-ta v zadnjem letu ustavila zato, ker ni bilo pričakovati donosov za poplačilo zahtevajočega upnika.

P o d š t. 17 do 19 se v §§ 99, 123 in 130 postavijo namesto »finančne prokurate« tisti »javni organi, ki so poklicani izterjavati davke in druge javne davščine.«

V š t. 20 se določa, da ni treba predložiti odpravka izvršilnega sodišča, če se po § 138 odst. 1, prosi za prisilno dražbo zemljišča radi izvršljive, na istem zemljišču že zastavno zavarovane terjatve.

Š t. 21 preminja določbo § 142 tako, da se cenitev nepremičnine lahko opusti, če je bila cenjena povodom prejšnjega dražbenega postopanja ter ni od tega preteklo več nego eno leto. Ni torej v to treba predloga, nego le zaslišanja strank.

Š t. 22 predpisuje vsebino poziva po § 177 odst. 5, s sankcijo, da se morajo dotične pravice oglasiti, ker bi se sicer na škodo dobrovernemu zdražitelju ne mogle več uveljavljati glede prodane nepremičnine.

P o d š t. 23 se uvaja olajšava, da namreč pri dražbi ni treba poverjenega pooblastila, ako nastopi kakor pooblaščenec sodišču znan odvetnik ali notar, ki potrdi pristnost podpisa, sklicuje se na svojo uradno prisego.

Š t. 24 preminja določbo § 187 tako, da smejo osebe, katere je obvestiti o dražbi, uveljavljati nedostatek po § 184 št. 3 (neobveščanje) z rekurzom tudi tedaj, ako pri dražbenem naroku niso bile navzočne.

P o š t. 25 in 26 se premeni nepraktična določba § 206 odst. 1, oziroma § 207 odst. 2. tako, da je izvršbo, če se ustavi ali odloži iz razloga, ki nima moči proti vsem upnikom nadaljevati, v korist ostalim zahtevam upnikov.

P o d š t. 27 in 28 se zdatno razširijo socialnopolitične omejitve eksekucije po § 251, tako zlasti: uživajo dobroto omejitve osebe, ki izvršujejo duševni, in ne samo, kakor doslej, znanstveni poklic, ali se zanj tudi le pripravljajo; prosti so ekskucije predmeti, ki služijo za osebno nadaljevanje pridobivanja osebam, ki si pridobivajo z ročnim delom, nadalje tudi surovine, določene za podelovanje, do vrednosti 300 K. Ne bodo se sineli več rubiti mnogi predmeti, kakor: umetni udi, očala in drugi zavoljo telesnih hib potrebni pripomočki, kolikor so določeni za rabo dolžniku ali njegovi rodbini; končno za bolezen določena zdravila, aparati, živila in drugo za zatiranje bolezni.

Š t. 29 preminja § 253 odst. 4 tako, da o opravljenem rubežu ni treba obvestiti zahtevanega upnika in zavezanca, razen če sta bila pri rubežu navzoča ali če se jima takoj vroči dražbeni oklic.

Š t. 30 vzdržuje rubežni vpisnik, toda njega naprava, uredba in pisanje se določi naredbenim potom.

P o š t. 31 in 32 odpade 6. odstavek § 259, da treba o predlogu za hranitev, ki se stavi pri izvršilnem sodišču po opravljenem rubežu, zaslišati zavezanca in upnike.

P o d š t. 33 in 34 se preminja § 264 tako, da se o predlogu za dovolitev prodaje, če je združen s predlogom za dovolitev rubeža, odloči tudi v izvršilnem dovolilu. Vprihodnje ne bo treba pri prodajnem predlogu sklicevati se na rubežni zapisnik, tudi odpade zaznamba dovoljene prodaje v rubežnem vpisniku.

S š t. 35 do 37 se za slučaj pristopa drugih upnikov (§ 267) odpravlja obveščanje zavezanca in vseh upnikov, ki se je po njih predlogu uvedlo prodajno postopanje, ali ki so k njemu že prej pristopili; tudi odpade zaznamba izvršene prodaje zarubljenih predmetov v rubežnem vpisniku (§ 279) in zaznamba ustavitve ali odložitve prodajnega postopanja (§ 282). Naredba just. ministrstva od 10. junija 1914, naredb. št. 45 predpisuje nove akte za pristop k prodaji premičnin (pravic).

S š t. 38 se popravlja doedanje netočno besedilo § 285 proti koncu.

Št. 39 in 40 preminjata določbe § 294 o vročitvi plačilne prepovedi tako, da jo je izvršiti po predpisih za vročevanje tožb.

Po št. 41 bo odslej zadostovalo, če se plačilna prepoved glede denarne terjatve, ki gre zavezancu proti erarju ali proti zakladu v javni upravi, vroči samo oblastvu, ki je poklicano nakazati dotično plačilo.

S št. 42 se § 296 dopolni tako, da njegov način izvršbe velja tudi za terjatve iz polic zavarovanja življenja, ki se glasé ná imetnika ali prinosca.

Št. 43 dodaje § 299 naslednje: Ako se zniža službeni dohodek pod znesek, ki je podvržen eksekuciji, pa doseže v petih letih zopet ta znesek, se razteza moč zastavne pravice tudi na zvišane prejemke.

Št. 44 preminja § 301, odst. 4. tako, da dolžnikov dolžnik lahko svojo izjavo poda s spisom izvršilnemu sodišču ali pa na zapisnik pri izvršilnem sodišču ali okrajnemu sodišču svojega bivališča.

Po št. 45 je dopustna izvršba v varnost po § 370 tudi na podstavi plačilnih nalogov.

Št. 47 le popravlja besedilo § 372.

Pod št. 48 se k § 375, odst. 1. dosledno določa, da se v slučajih §§ 370, 371 št. 1, 2 in 3 ter § 372 lahko poprosi za dovolitev izvršilnih dejanj tudi pri izvršilnem sodišču, če je predlogu priložen izvršilni naslov in uradno potrdilo o vložbi priziva ali revizije ali ugovorov ali o vložbi predloga za postavitev v prejšnji stan.

Člen IX. Zakon o obrtnih sodiščih.

Spravlja se v sklad § 33 tako, da je izvršbo zaprositi pri sodiščih, označenih v §§ 18 in 19 izvršilnega reda.

Člen X. Izvensporno postopanje.

Dopolnjuje se § 14 ces. patenta od 9. avgusta 1854, drž. zak. št. 208 tako, da so nedopustni revizijski rekurzi zoper odločbo o stroških ali o pristojbinah izvedencev.

Člen XI. Zemljiškoknjižni zakon.

Dosedanje določbe se premene le toliko, da morajo potrdila o izvršitvi zemljiškoknjižnega vpisa na izvorniku označiti sodni sklep, s katerim se je zaukazal vpis, in pa zemljiškoknjižni vložek.

§ 122 odpade, tako da se v sklepih o zemljiškoknjižnih vpisih ne bodo več navajale osebe, katerim je vročiti sklep. Stranke pa ostanejo po § 84 zavezane, da navedo imena, stan in stanovišče onih, katere je treba obvestiti.

Člen XII. Sindikatni zakon.

Besedilo § 4 odst. 2 se dopolni tako, da je sindikatni zakon uporaben tudi za pisarniške oficijante in pisarniške pomočnike.

Čl. XIII. in XIV. Sodne pristojbine.

Zaznamki o sodbah so glede kolkovne dolžnosti enaki zapisnikom in sodbam, ki so z njimi nadomeščeni.

Prosti so pristojbin: prvi odpravek sodbe na podstavi odreke, priznanja ali zamude, ki ga je vročiti zmagujoči stranki na njeno zahtevanje, potem potrdilo izvršljivosti na prvem odpravku izvršilnega naslova ter zahteva, naj se potrdilo podeli.

Novе pristojbine za plačilna povelja v opominjalnem postopanju so po 4 K, 8 K in 10 K za vrednost spornega predmeta čez 400 do 600 K, 600 do 800 K in 800 do 1000 K.

Čl. XV. do XVIII. Prehodne določbe.

Začetek veljavnosti novele je določen vobče na dan 1. julija. Določbe pa in sicer: o odpravljanju sodb po pisarni, o opominjevalnem postopanju v Galiciji, Bukovini in Dalmaciji, nadalje določbe o novem pomenu nadpisov, o zaznamku sodbe, o vročevanju sodb na podstavi odreke, pripoznanja in zamude, ter končno o kolkovni dolžnosti zaznamkov sodbe — stopijo v moč šele 1. avgusta 1914.

Kompetenčne določbe novele ne veljajo sploh za spore iz najemnih in zakupnih pogodb, ki so začeli teči, predno je dobila novela moč in tudi ne za takšne tožbe, opirajoče se na podsodnost kraja izpolnitve, sosporništva ali prorogacije.

Za spore, v katerih se je ustna razprava na prvi stopnji sklenila pred 1. julijem 1914 ali se je odločba na prvi stopnji izrekla pred 1. julijem 1914, ne veljajo določbe o izključitvi izvenredne revizije do 1000 K in o izključitvi revizijskih rekurzov zastran stroškov, pristojbin izvedencev in v postopanju zaradi motenja posesti.

Iz pravosodne prakse.

A. Kazensko pravo.

a) Župnik ni odgovoren po § 491. k. z., kadar izvršuje le pristojno mu disciplinarno pravico.

Dne 22. septembra 1912 je župnik L. v farni cerkvi pred velikim oltarjem pred zbranimi verniki molil rožni venec in potem »de profundis«. Med zadnjo molitvijo je poškropil vernike z blagoslovljeno vodo in se je obrnil proti vernikom. Pri tem je opazil, da je 18letni posestnikov sin T., stoječ v bližnji klopi, bil napol obrnjen proč od oltarja. Prijel ga je za ramè in ga obrnil proti velikemu oltarju, rekoč, da to ni lepo, naj se vendar popolnoma obrne proti oltarju. T. pa se je nato še bolj proč obrnil. Župnik ga je vnovič prijel za ramo in ga hotel obrniti k oltarju »lepo kao čovjek«. T. pa je naglo zapustil cerkev. Mladeničev oče je radi tega dogodka vložil zoper župnika tožbo zaradi žaljenja časti.

Okrajno sodišče je župnika oprostilo, vzklicno sodišče pa ga je obsodilo zaradi prestopka zoper varnost časti po § 491 k. z., ker je bilo mnenja, da je župnik L. s svojim postopanjem mladeniča izročil javnemu zaničevanju.

Na ničnostno pritožbo v obrambo zakofa, vloženo po c. kr. generalni prokuraturi, je c. kr. vrh. in kas. sodišče s sodbo z dne 29. decembra 1913, opr. št. Kr IX 208/13-3, izreklo, da sodba vzklicnega sodišča krši zakon, je to sodbo razveljavilo in župnika oprostilo po §§ 259 št. 3, 447. k. z.

Razlogi.

Po § 491. k. z. mora biti kaznivo zaničevanje, kakor je to sklepati iz napisa »drugo javno sramotenje« in iz besed »sramotilna pisma«, tako dejanje, ki jemlje zasebnemu obtožitelju ugled kakor sramotenje, ga ponižuje in ga grdi. Ravnanje župnika pa ni tako. Ni merjeno zoper ugled T., ga tudi ne dela smešnega v javnosti. Župnikovo postopanje je smatrati le za neko karanje, za opomin k redu in k dostojnosti, kakor jo zahteva posvečni kraj in bogoslužno opravilo. K takemu karanju pa je bil službo božjo opravljajoči župnik upravičen že po svojem poklicu in po svojih odgojevalnih dolžnostih

napram mlademu T. Njemu je bila skrb za vzdrževanje miru in reda. Skrbeti je tudi moral, da se verniki v cerkvi obnašajo dostojno. Naj je T. tudi brez namena kazal hrbet velikemu oltarju in naj je tako stalo več drugih ljudi, vendar ni šteti župniku v zlo, da je nastopal ravno in le proti T. Vsakteri je postopanje župnikovo moral smatrati tako, kakor se je kazalo na zunaj in kakor ga je smatral župnik, namreč kot njemu pristoječe karanje, ki so se mu morali pokoriti tudi drugi, osebno ne karani verniki.

Zato je trditev, da je obtoženec postopal le iz maščevalnosti, tembolj nemerodavna, ker drugega razloga obtoženec ni dal spoznati ali vsaj sumiti. —ž.

b) Predlog, da naj se zaslišijo bivši soobtoženci, ki so bili že pravnomočno oproščeni, za priče v svrhu obnove kazenskega postopanja na korist neoproščenih soobtožencev, je navedba novih dokaznih sredstev, ki jih je presoјati po § 353., t. 2 k. pr. r.

Od prvotno radi prestopka zoper varnost časti obsojenih petero obtožencev sta bila v prizivnem postopanju dva oproščena. Obsodba se je opirala glede treh v prvi vrsti na dejstvo, da se jim dokaz resnice ni posrečil, oprostilna rzsodba pa je navajala subjektivne okolnosti, ki so oproščenca razbremenile.

Tisti, ki v prizivnem postopanju niso imeli uspeha, so nato predlagali obnovo kazenskega postopanja in navedli oba oproščena soobtoženca za priči v svrhu izvedbe dokaza resnice.

Okrajno sodišče je ta predlog zavrnilo, sodni dvor prve stopnje pa pritožbi zoper zavrnitev ni ugodil, češ, obsojenci niso navedli nobenih takih dokaznih sredstev, ki bi utegnila utemeljiti oprostitev, osobito ker sta predlagani priči navzlic oprostilni sodbi usumljena kakor sosterilca kaznivega dejanja, katerega sta bila oproščena.

Vrhovni sodni dvor je z odločbo od 3. marca 1914, opr. št. Kr V 134/14-4 izrekel, da krši sklep prizivnega sodišča zakon v §§ 480, 353/2 in 357 kaz. pr. r., in je ta sklep razveljavil ter okrajnemu sodišču zaukazal, da preiskusi važnost ponujenih dokazov raz stališče § 353 t. 2 kaz. pr. r., iz nastopnih razlogov:

Predpogoj obnove kazenskega postopanja na korist obsojenca (§ 353 t. 2 kaz. pr. r.) je navedba novih dejstev ali dokaznih sred-

stev. V tej zadevi se v predlogih za obnovo kazenskega postopanja v bistvu ni navedlo nobenih novih dejstev, ker je za dejstvo, češ, zasebni obtožitelj je v dveh slučajih potrdil neresnico s častno besedo, sodnik izvedel že v prvotnem postopanju. Vpraša se zatorej le, ali so obsojenci navedli s predlogom, da naj se zaslišita v prvem postopanju kakor obdolženca zaslišani, pozneje oproščeni priči K. in T., nova dokazna sredstva. To vprašanje se mora potrditi. V zakonu brez pobjilje označbe ustanovljeni pojem »nova dokazna sredstva« obsega ob strogi razlagi zakonovega besedila sploh ona dokazna sredstva, glede katerih izhaja iz aktov, da se v prvem postopanju niso navedla. Zaslišanje K-a in T-a kakor prič se v teku prvega postopanja ni predlagalo ter je bilo v tem postopanju sploh nedopustno z ozirom na to, da sta bila tedaj oba obtoženca. To dokazno sredstvo je postalo šele pozneje dostopno, in sicer v tistem času, ko sta bila K. in T. pravnomočno oproščena od obtožbe, zoper nju naperjene. Zaslišanje K-a in T-a v novi lastnosti kakor prič ustvarja novo podlago za sodnikovo prepričanje o krivdi ostalih obtožencev, s ponudbo tega novega doznavalnega vira navedla so se torej nova dokazna sredstva.

Dr. M. D.

c) Vzklicno sodišče se mora pri reševanju vzklica omejiti le na točke, ki so predmet pritožbi.

K., kriv prestopka zoper varnost časti po § 488. k. z., je bil od okrajnega sodišča obsojen po § 493. s porabo § 266. in § 261. k. z. na 10 K denarne kazni, v slučaju neizterljivosti na dva dni zapora. Zasebni obtožitelj je vložil vzklic, v katerem je grajal prisojeno kazen kakor prenizko in zahteval zvišanje kazni, ne da bi zahteval izpremembe denarne kazni v zaporno.

Vzklicno sodišče je prisodilo 14 dni zapora.

C. kr. vrhovno kot kasacijsko sodišče je na ničnostno pritožbo v o b r a m b o z a k o n a s sodbo 26. novembra 1913 opr. št. Kr IV 300/13-4, razsodilo, da sodba vzklicnega sodišča krši določbo § 477. k. pr. r., je to sodbo razveljavilo kakor nično in obsodilo obtoženega K. na 14dnevno zaporno kazen, ki se pa po § 261. k. z. izpremeni v denarno kazen v znesku 70 kron.

Razlogi.

Po § 477. k. pr. r. je bilo vzklicno sodišče pri reševanju obtožiteljevega vzklica vezano, omejiti se le na točke, ki so bile predmet pritožbi in je smelo izpremeniti le oni del prvosodne sodbe, zoper katerega je meril vzklic. Ker je vzklicno sodišče prisodilo zaporno kazen, ne da bi bil vzklic meril proti prisoditvi denarne kazni, je zakon v določbi § 477. k. pr. r. kršen.

Ničnostni pritožbi je bilo zato po § 292. k. pr. r. ugoditi. Pri izmeri kazni so odločevali od vzklicnega sodišča porabljene obtežilne in olajšilne okoliščine.

—ž.

d) Prekoračenje strahovalne pravice učiteljev je le tedaj prestopok po §§ 413., 420 k. z., ako trpi strahovanec škodo na životu; če te ni, niti učina prestopka zoper varnost časti ni. Odpomoč je možna samo potom disciplinarne ovadbe.

Vladimir V., ljudski učitelj, je bil ovaden, da je učenca Petra K. udaril s pestjo po glavi in ga dva dni pozneje tepel s šibo takisto po glavi. Sodni zdravnik je pa dečka preiskal precej po ovadbi, pa ni našel na njem nobene oškodbe.

Okrajno sodišče je obsodilo Vladimirja V. radi prestopka po §§ 413, 420 k. z. na 15 K globe. Prizivno sodišče je prvosodno obsodbo potrdilo in ugotovilo v svoji odločbi, da je učitelj prekoračil pristojno mu pravico strahovanja, ker po obstoječih šolskih predpisih učitelju ni dovoljeno pokoriti učenca na telesu.

Vrhovni sodni in kasacijski dvor je izrekel z odločbo od 3. marca 1914, opr. št. Kr IX 43/14-3, da ob enavedeni sodbi kršita zakon, in je Vladimirja V. od obtožbe v zmislu § 259., t. 3 k. pr. r., oprostil.

Razlogi.

Obe sodbi kršita zakon.

Radi popolnosti in pa ker je oče učenca Petra K. i v svoji ovadbi i pri prvosodni razpravi stavil kaznovalni predlog, treba presojevati stvar in položaj tudi raz stališče zasebne obtožbe radi prestopka varnosti časti.

Predvsem je poudariti, da je § 24. prov. šolsk. in učnega reda od 20. avgusta 1870, št. 7648, št. 105 drž. zak., razveljavljen po odredbi naučnega ministrstva od 29. septembra 1905, št. 159, ki je izdala definitivni šolski in učni red za ljudske in meščanske šole. V § 82. tega reda se naštevajo dopustne šolske kazni ter je tam rečeno, da so vse druge kazni, osobito pa telesno strahovanje, prepovedane.

Tudi po tem definitivnem šolskem redu ima učitelj prej kakor slej nasproti svojim učencem kaznovalno pravico. Ako učitelj pri izvrševanju te kaznovalne pravice vporabi dopustno strahovalno sredstvo ali pa ako prekorači meje dopustnega sredstva, onda redovito ni mogoče, da bi se okrivil prestopka zoper varnost časti; to sledi že iz 2. odstavka § 413. k. z.

Staršem, odgojiteljem, učiteljem je dovoljena v svrhu vzgoje nekaka oblast nad njihovimi otroci, gojenci, učenci. Veljavni kazenski zakonik zastopa stališče, da bi bilo proti vsem načelom uspešne vzgoje, ako bi se izreklo vsako prekoračenje te vzgojevalne oblasti takoj za kaznivo in ako bi se dala otrokom ali gojencem tožbena pravica zoper nositelja oblasti. Drugače je še le tedaj, kadar je bila vzgojevalna oblast v taki meri prekoračena, da postane upravičen javni obtožitelj, nastopiti z obtožbo, ako se torej vpraša že po tistih javnih interesih, koje varovati so državni pravdniki poklicani. Pri manjših prekoračenjih naj se išče odpomoč ob sedanjšnem kazenskem zakoniku potom pritožbe in disciplinarnega postopanja.

S prepovedjo telesnega strahovanja, ki jo izreka šolski in učni red, se glede kazenskega zakona že radi tega ni ničesar spremenilo, ker gre le za odredbo. Ako ravna učitelj zoper ta red, krši svoje stanovske dolžnosti, stori morebiti disciplinarni prestop, ki upravičuje starše učenčeve za pritožbo pri učiteljevem predpostavljenem oblastvu. Za kazenskega sodnika pa je merodajna določba kazenskega zakona. Po tej pa je grdo ravnanje učitelja z učencem le tedaj kaznovati, kakor prestop, in sicer po §§ 413., 420. k. z., ako je trpel stahovanec na telesu škodo. To pa se v danem slučaju ni pripetilo.

Dr. M. D.

e) Stroški zagovornika, postavljenega uradnim potom, so napram obsojencu izvršljivi.

Deželno sodišče v Lj. je postavilo posestniku B, obtoženemu hudodelstva po § 134. k. z., za porotno razpravo uradoma zagovornika v osebi dr. A.

Obtoženec je bil obsojen po § 140. k. pr. r. na večletno ječo in hkratu po § 389 kaz. zak. v povračilo kazenskopravnih stroškov.

Po pravomočnosti sodbe je predlagal zagovornik, da se mu odmerijo stroški in naloži njih povračilo obsojenemu pod izvršbo.

Deželno sodišče je stroške odmerilo, ni pa ugodilo drugemu delu predloga, da se nalože stroški obsojencu.

Vsled rekurza zagovornikovega je izreklo nadsodišče v Gradcu, da je šteti med kazenskopravne stroške v zmislu § 281 t. 4 kaz. pr. r. tudi stroške uradoma postavljenega zagovornika ter da je izvršljiv sklep o njih odmeri v zvezi s sodbo napram obsojenemu.

Dr. Ž.

Izpred upravnega sodišča.

a) Občini v takojšnjo razdelitev »za reveže« zapuščena volila so dohodek javne ubožne preskrbe; njih razdelitev se mora izvršiti po predpisih ubožnega zakona. (Razsodba upravnega sodišča z dne 30. aprila 1914, št. 4520 ex 1914.)

Dne 18. decembra 1911 v Ljubljani umrli Ivan Fabjančič je v svojem testamentu ddo. 11. septembra 1911 med drugimi volili zapustil 5000 K, za stare bolne reveže v sodnem okraju Senožeče z določitvijo, da naj zneske, ki odpadejo na posamezne občine sodnega okraja Senožeče, razdelijo takoj med ubožce dotični občinski odbori po svoji vesti. Pri tem je zapustnik določil, da teh volil ne smejo razdeljevati župniki, ker bi bilo v tem slučaju v nevarnosti, da bi bili liberalni in demokratski berači prikrajšani, ali da bi celo nič ne dobili.

Deželni odbor je z razpisom z dne 24. aprila 1913, št. 8065 naročil omišljenim občinam, med tem tudi pritožujoči se občini Senožeče, da naj občinski odbor sklepa o razdelitvi tega ubožnega denarja in da naj se povabijo po zmislu § 35 ubožnega zakona z dne 24. avgusta 1883, dež. zak. št. 17, k tej seji tudi dotični župniki. Na

ta razpis je županstvo v Senožečah z dne 21. maja 1913, št. 568 poročalo, da je bil na to občino odpadajoči znesek 715 K 63 h po občinskem odboru praviloma razdeljen med občinske reveže, da se pa k temu ni povabilo župnika, ker bi bilo to v nasprotju z izrečno testamentarno odredbo. Nato je deželni odbor z razpisom z dne 12. junija 1913, št. 10.347 županstvu priobčil, da ne more vzeti razdelitve Ivan Fabjančičevega volila med stare bolne reveže odobruje na znanje, ker župan ni bil upravičen, da opusti proti predpisu § 35 ubožnega zakona in proti navodilu deželnega odbora povabiti župnika k dotični seji občinskega odbora, da to postavno določilo ni moglo biti izpremenjeno z gorenjo testamentarno odredbo, kateri je popolnoma zadoščeno s tem, da se zapuščeni denar v svrhu razdelitve ni izročil župnikom, ampak občinskim odborom. Tako postopanje župana se mora tedaj grajati in bi se moralo v prihodnje smatrati za upornost. Končno se je županu naročilo, da tekom 8 dni pošlje župnemu uradu v Senožečah seznamek o revežih, ki so prejeli ubožno podporo iz tega volila.

Sodni dvor je iz nastopnih razlogov zavrnil pritožbo:

Kolikor se z izpodbijanim razpisom izreka županu graja zaradi opuščenega uradnega povabila župnika k seji občinskega odbora, gre za disciplinarno odredbo županu od strani v zadevah ubožne preskrbe nadrejenega deželnega odbora. V tej točki je pritožba nedopustna, ker so disciplinarne zadeve po § 3. lit g, zakona z dne 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, izključene od tusodne presoje.

V ostalem pa obsega izpodbijani razpis s tem, da se poročilo župana ni vzelo na znanje in se je županu naročilo, da priobči župniku seznamek obdarovanih revežev, nadzorstveno odredbo, katere upravičenost je presoјati s stališča zakona. Pod nadzorstveno pravico občinskega reda se vsekakor ta odredba ne da spraviti. Kajti ne gre za deželnemu odboru pristoječo nadzorstvo, da se ohrani osnovna imovina in osnovno premoženje občine (§ 89 obč. reda), pač pa pozna navedeni ubožni zakon za Kranjsko dalekosežnejšo nadzorstveno pravico deželnega odbora nad občinami. § 42. tega zakona določa izrečno, da so občine v izvrševanju javne ubožne preskrbe podrejene deželnemu odboru in dolžne izpolnjevati njegove ukaze. Občina pač oporeka, da gre za zadevo ubožne preskrbe, in oporeka tedaj tudi uporabljivosti te nadzorstvene določbe v predmetnem

slučaju. Toda nima prav. Kajti poslednjevoljna določba navedenega zapustnika, da je razdeliti 5000 K med stare, bolne reveže sodnega okraja Senožeče, se kvalificira kot prostovoljen dar za pokritje stroškov javne ubožne preskrbe občin po § 28, točka 3 ubožnega zakona. Za pravno presojo s stališča občin. reda in javne ubožne preskrbe ni nobenega bistvenega razločka, da v testamentu ni označen kot omišljenec občinski ubožni zaklad, ampak celota revežev, in da je bila občini prepuščena samo razdelitev volila. Ako pa je poslovanje občine pri razdelitvi volila smatrati za izvrševanje po ubožnem pravu ji naložene javnopravne dolžnosti, tedaj nastopi tudi v § 42 ubožnega zakona zajamčena nadzorstvena pravica deželnega odbora, tako da je samo še preiskati, ali se je ta nadzorstvena pravica v predstoječem slučaju izvrševala na postaven način. Po § 35 omenjenega ubožnega zakona gre župnikom pri obravnavah o ubožni preskrbi v občinskem odboru, kateri se ima za to posebej sklicati, sedež in glas. Občina je opustila povabiti župnika, kar skuša deželni odbor kot nadzorovalno oblastvo naknadno sanirati na ta način, da je naročil, naj se župniku pošlje seznamek o revežih, ki so bili obdarovani s tem ubožnim denarjem. Ta odredba ne zadeva ob ubožni zakon, ker bi bil dež. odbor z ozirom na določbe §§ 35. in 42. navedenega ubožnega zakona upravičen še do dalje idoče odredbe, namreč do ponovitve seje občinskega odbora ob pritegnitvi župnika. Pač ugovarja občina z ozirom na besedilo testamenta, da je župnika zapustnik sam izključil in da mora deželni odbor respektirati to izključitev, vsled česar da je, ne glede na druge načelne ugovore pritožbe, izpodbijani razpis nezakonit.

Sodni dvor pa ni našel tega ugovora utemeljenega. Kajti zapustnik je prepovedal samo, da se župniku izroči denar, ki ga je razdeliti, ni pa določil, da se ubožno volilo ne sme razdeliti od v § 35 označenega, z župnikom pomnoženega občinskega odbora. R—r.

b) Odločbe prostega preudarka avtonomnih oblastev se morajo naslanjati na pravilno izvršene poizvedbe dejanskega stanu in so dopustne le toliko, kolikor je sklep prostega preudarka rekurzne stopnje podprt po ugotovitvah v spisih. (Razsodba upravnega sodišča z dne 30. marca 1914, št. 13.228 ex 1913.)

Deželni odbor v L. je z razpisom z dne 30. avgusta 1913, št. 16.619, v prizivnem postopanju deloma znižal, deloma popolnoma

črtal več postavk občinskega proračuna za l. 1913, kakor ga je ustanovil občinski odbor v I. To odločbo izpodbija občina v svoji, pri upravnem sodišču vloženi pritožbi.

Sodni dvor je o tem sledeče razmotrival:

Res je sicer, če deželni odbor v svojem protispisu uveljavlja, da je bil kot prizivna stopnja poklican, preiskovati ne le, ali je izpodbijani sklep občinskega odbora zakonit, ampak tudi, ako so posamezne postavke občinskega proračuna potrebne in umestne, in nato odločiti po prostem preudarku, ali in katere postavke (kolikor ne gre za izdatke, ki se opirajo na likvidne in zapadne obveze) je znižati ali popolnoma izločiti iz občinskega proračuna.

Toda tak postopek avtonomne prizivne stopnje predpostavlja, da se opira odločba prostega preudarka na pravilno izvršene poizvedbe dejanskega stanu in da so ugotovitve v spisih v stanu opravičiti sklep prostega preudarka prizivne stopnje.

Pritožujoča se občina ugovarja, da izpodbijanemu odloku nedostaje sleherne utemeljitve, da se ni niti poskusilo globoko v gospodarsko življenje občine segajočih odredb, kakor si že bodi obrazložiti, slednjič da se prerekane odredbe ne naslanjajo na nobene poizvedbe.

Ugovor glede pomanjkljivih poizvedb je pač toliko neutemeljen, kolikor pridejo v poštev izdatki za vzdrževanje cest, in je tudi pritrđiti, da je deželni odbor v dejstvih, ki so navedena v prizivih, mogel najti povod, da skrči tudi druge postavke proračuna, ako so se ona dejstva mogla ugotoviti.

Razvidno pa je, da je deželni odbor črtal ali znižal zadnje omenjene postavke proračuna, ne da bi se moglo iz spisov posneti, na kakšen dejanski stan je postavil svojo odločbo. Bistvena pomanjkljivost postopanja je tudi v tem, da deželni odbor niti v izpodbijanemu odloku črtanj nikakor ni utemeljil, tako da je bila občina, če bi hotela uveljaviti, da je ta odločba nezakonita, ovirana v nadaljnjem zasledovanju svoje baje kršene pravice.

Izpodbijano odločbo je bilo tedaj zaradi pomanjkljivega postopka razveljaviti.

R—r.

c) Kavcija, ki jo vloži zakupnik državne užitnine, se smatra za napravno glavnico v svrhu odmere pridobnine.

Kranjska dežela ima že več let v zakupu pobiranje državne užitnine od vina, mošta in mesa v posameznih davčnih okrajih. Leta 1911. je ta zakup donesel deželi precejšnje izgubo. Leta 1912. je bil zakup obdavčen, ker ni bilo v preteklem letu nobenega dobička, po § 100, odstavek 2., zakona o osebnih davkih z $\frac{1}{1000}$ vsega v podjetju investiranega kapitala, za katerega je davčno oblastvo smatralo od deželnega odbora kot zakupno kavcijo pri c. kr. deželnem plačilnem uradu deponirane obligacije v kurzni vrednosti 134.110 K in v obratu užitninskega zakupa uporabljeni inventar v vrednosti 3933 K 29 h. Na tej podlagi je c. kr. davčna administracija izdala plačilni nalog za pridobnino 252 K 61 h. Prizivu c. kr. finančno ravnateljstvo ni ugodilo, vsled česar je deželni odbor vložil pritožbo na c. kr. upravno sodišče.

Pritožba se je opirala sicer na več razlogov, ampak glavni je bil ta, da kavcije ni mogoče subsumirati pod pojem napravne glavnice. Po obstoječih normah (patent z dne 25. maja 1829 in zakon z dne 16. junija 1877, drž. zak. št. 60, in zadevnih izvršitvenih predpisih) služi kavcija finančni upravi v varnost zakupnine. Kavcijo hrani finančna uprava in zakupnik z njo ne more razpolagati; zato bi mu niti ne bilo mogoče uporabiti jo za napravno ali obratno glavnico, če bi tako glavnico potreboval Obresti od obligacij, založenih za kavcijo, ne pripadajo podjetju užitninskega zakupa, temveč tistemu zakladu, čegar last so obligacije.

Napravna glavnica pa je tisto premoženje, ki je v podjetju investirano, da za to podjetje pridobiva (akcije, vloge, združni deleži itd.). Funkcija kavcije je bistveno različna od funkcije napravne glavnice; ta dva pojma sta bistveno različna.

Deželni odbor ni investiral sploh nobene glavnice v zakup državne užitnine. Take glavnice niti treba ni, ker se po zakupni pogodbi plačuje državi zakupnina zadnji dan vsakega meseca, torej za nazaj, ravno tako tudi režijski stroški s plačami uslužbencev vred. Vse to se plačuje iz dohodkov dotičnega meseca na državni užitnini in eventualno deželni dokladi od nje.

Upravno sodišče je z odločbo dne 3. decembra 1913, št. 12.659, pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo, in sicer iz naslednjih razlogov:

Zakupna kavcija je pogoj za pridobitev užitninskega zakupa; z njo pa se namerava doseči tudi trajna obrtna korist, katere brez položitve varščine ni mogoče doseči. Zakupno kavcijo je pritožnik moral založiti, da sploh pridobi podjetje in da more temu zakupu primerno voditi obrat. Kavcija je torej kapital, ki se uporabi v svrhu pridobitve zakupne pravice za ustanovitev podjetja in omogočenje obrata takega podjetja sploh za dogovorjeno zakupno dobo, torej trajno. Protivrednost za to trajno odmembo vrednosti daje pridobitev in izkoriščanje užitninskega zakupa, torej podjetja. Varščina je trajno v podjetju koristonosna, kajti od obstoja te vrednosti je odvisen obstoj podjetja.

To pa je karakteristično svojstvo napravne glavnice.

Opomba: Judikatura upravnega sodišča ni dosledna, kajti imamo tuji odločbe, da kavcija ni identična z napravno glavnico.

I. S.

d) O zahtevkih povračila, ki se uveljavi proti županu ali drugim občinskim organom iz naslova odgovornosti za uradno poslovanje, so pristojna soditi sodišča. (Razsodba upravnega sodišča z dne 13. aprila 1912, št. 4240 ex 1912.)

Vsled pritožbe kaplana F. O. proti letnemu računu občine I. za leto 1908. je deželni odbor v Ljubljani razsodil, da se izloči znesek 8193 K 62 h, vpisan med izredne izdatke pod točko V. kot izdatek za prezidavo občinske hiše, ker županstvo ni bilo upravičeno izdati tega zneska za popravo te hiše.

Z izpodbijanima razpisoma je deželni odbor pozval pritožnika J. Š. kot prejšnjega župana v I., da i z r o č i po zmislu prej navedene razsodbe deželnega odbora tekom 14 dni novemu županu znesek 8193 K 62 h kot preostanek iz leta 1908., ker bi se mu sicer naložila na podlagi § 92 občinskega reda globa 100 K.

Ugodivši pritožbama imenovanega župana, je upravni sodni dvor iz nastopnih razlogov razveljavil obe izpodbijani odredbi.

S tusodno odločbo z dne 4. aprila 1911, št. 3789, je bila sicer zavrnjena pritožba občine I. proti odločbi deželnega odbora z dne 8. marca 1910 št. 3685, obenem pa je bilo med razlogi konštatirano, da obsega samo izločitev gorenjega zneska iz letnega računa za l. 1908. pravomočnosti sposobno odredbo deželnega odbora, medtem ko

se je označilo vprašanje glede povračila tega zneska iz naslova odgovornosti župana, kakor jo določa § 60. občinskega reda, za sporno zadevo, katero je rešiti civilnopravnim potom.

Že v tej tusodni odločbi je bilo potemtakem dognano, da pomenja prej omenjena odločba deželnega odbora samo korekturo letnega računa občine I. za leto 1908.; s to korekturo pa samo ob sebi umevno znesek 8193 K 62 h, ki je bil na podlagi občinskih sklepov izdan za popravo občinske hiše, še nikakor ni postal del blagajniške gotovine, marveč je mogla imeti le posledico, da se uveljavi proti županu zahtevek povračila. Ta zahtevek povračila pa se je mogel, kakor istotako sledi iz tusodne prejšnje odločbe, formalizirati samo civilnopravnim potom. Ako se je z izpodbijano odločbo pod pretnjo denarne globe naložilo pritožniku, da povrne omenjeni znesek novemu županu, se stavi izpodbijana določba v nasprotje s prej navedeno razsodbo. Sklicevanje na § 92. občinskega reda v besedilu zakona z dne 23. avgusta 1876, dež. zak. št. 15, ni primerno, da bi opravičilo odredbo izpodbijane odločbe. Kajti po ravnokar omenjenem zakonitem določilu gre vsekakor dežel. odboru pravica, prisiliti s prisilnimi sredstvi tudi od službe odstopivše župane, da izvrše določena naročila. Toda po besedilu tega določila gre deželnemu odboru ta pravica samo toliko, kolikor gre za to, da se prisili ali izročitev uradnih poslov, ali položitev računov, ali izpolnitev obvez iz dobe uradnega poslovanja odstopivšega župana. Prva dva slučaja tu sploh ne prideta v poštev, ker se ne trdi, da je pritožnik odrekel izročitev uradnih poslov, ali da ni položil računov. Tretji slučaj pa se tiče takih obveznosti, katere je deželni odbor poklican naložiti s svojimi odločbami, ker je kompetenca, izdati nalog, predpogoj, da se smejo uporabiti prisilna sredstva v svrhu izvršitve naloga.

Kakor je bilo že v prejšnji razsodbi upravnega sodišča ustanovljeno, pa deželni odbor ni poklican, izdati izvršljive odločbe o obveznosti župana, da naj povrne izdane zneske. Po § 60. občinskega reda je župan vsekakor odgovoren napram občini za svoje uradno poslovanje. Ampak iz tega še ne sledi in tudi ni v zakonu izrečeno, da bi bil poklican občinski odbor v lastnem delokrogu in v daljnem inštančnem redu deželni odbor judicirati o morebitnih zahtevkih povračila in ker se morajo po določbah državlanskega zakonika (§§ 1294, 1295 in 1298) uveljavljati odškodninski zahtevki rednim pravnim potom, se morajo tudi zahtevki občin na povračilo po

zmislu § 60. zaradi pomanjkanja kake drugačne postavne dispozicije uveljaviti pravnim potom. Po zmislu § 60. občinskega reda je uveljavljenje zahtevka povračila vezano na predpogoj, da predvsem sklepa občina o tem, če in koliko je župan, ne meneč se za določila občinskega reda, odnosno za zanj obvezne sklepe občin. odbora, izvršil uradne čine, vsled katerih je za občino nastala škoda in torej pravica do povračila, in dalje ima občinski odbor sklepati tudi o tem, če in koliko je tak zahtev ek uveljaviti pravnim potom. Tudi teh predpogojev za uveljavljenje povračilnega zahtevka proti županu v tem slučaju ni in je bil torej deželni odbor toliko manj v zakonitem položaju z uporabo prisilnega sredstva § 92. odstopivšemu županu potom izdanega plačilnega naloga naložiti dolžnost, da plača omenjeni znesek v občinsko blagajno.

R—r.

e) Pokriče potreba cijelokupne općine ima, da se podijeli samo u jednakom razmjeru medju sve porezne općine koje mjestnoj općini pripadaju.

C. k. upraviteljski sudbeni dvor presudio je vrhu pritužbe I. J. i drug. u Kastvu proti odluci zemaljskog odbora markgrofovije Istre od 3. decembra 1912 nakon dne 29. januarja 1914 provedene rasprave slijedeće:

Pobijana odluka ukida se kao zakonom neutemeljena.

Razlozi.

U tijeku rasprave i zmedju državne nastavne uprave te općinskog glavarstva u Kastvu radi podignuća jednog učiteljišta u Kastvu odlučio je tamošnji općinski odbor u sjednici od 4. oktobra 1906, da općina preuzimlje četvrti dio cijeloga troška za gradnju c. k. učiteljišta u Kastvu. U pogodbi, koja je mediu državnom nastavnom upravom te općinom kastavskem na 29. aprila 1911 bila sklopljena, a od zemaljskog odbora na 18. maja 1911 potvrđjena, odredjen je doprinos općine kastavske za višepomenute gradjevne troškove sa iznosom od 30.000 K.

Daljnijim zaključkom općinskog odbora od 31. oktobra 1912 bio je ovaj iznos medju 27 poreznih općina mjestne općine kastavske tako podijeljen, da otpada na poreznu općinu kastavsku 15.000 K, na 4 porezne općine Spinčići, Jurčići, Rubeši i Brnčići zajedno 7500 K, a na ostale 22 porezne općine zajedno preostalih 7500 K.

Amortizacija ovih doprinosnih kvota bila je za god. 1913 određena putem utrjerivanja slijedećih prireza na sve izravne poreze:

U poreznoj općini Kastavskoj 36%, u poreznim općinama Spinčići, Jurčići i Brnšiči po 8%, u svim ostalim 22 poreznim općinama po 1¹/₂%.

Odredbom od 3. decembra 1912 br. 11.227 zemaljski odbor nije uvažio priziv pritužitelja proti tom nejednakom podijeljenju, jer porezne općine, pripadajuće mjestnoj općine kastavskoj, nose naposo troškove za svoje školske gradnje.

Upraviteljski sudbeni dvor uzeo je kod riješenja pritužbe slijedeće u obzir:

U predležecem slučaju niti se ne tvrdi, da građevni doprinos od 30.000 K predstavlja neki vanredni izdatak u smislu § 71 istarskog općinskog reda od 10. jula 1863 Z. Z. L. br. 13, ili pak troškove za svrhe, koje po § 5 odst. 3 općinskog reda u tekstu zakona od 25. oktobra 1868, Z. Z. L. br. 8 sačinjavaju isključitvi interes jedne porezne općine, nego se radi naprotiv o potrebi cijelokupne općine, pošto je mjestne općine katavska kao takva kroz svoje zakonito zastupstvo preuzela plaćanje tog građevnog doprinosa, a faktično i cijela je mjestna općina, i ako u različitom razmjeru, uzeta u obzir za pokriće te potrebe. Za prelimiranje i pokriće zajedničkih izdataka mjestne općine vrijedi pak ustanova V. zaglavka i starskog općinskog reda od 10. jula 1863 Z. Z. L. br. 13. Takvi zajednički izdatci, u koliko isti po § 67 općinskog reda ne bivaju pokriveni tekućim prihodima općinske blagajne, imadu da se po § 72 pokriju prirezima, koji, dok se radi o prirezima k izravnim porezima dolazećim ovdje u obzir, moraju da budu porazdijeljeni glasom §§ 73 i 75, stavka 1, u jednakom razmerju na sve u općini propisane poreze ove vrsti i u čitavom opsegu mjestne općine, bez razlike obzirom na pripadajuće porezne općine.

Priziv pobijane odluke, da troškovi za šolske gradnje bivaju nošeni od poreznih općina napose, nije u ovom slučaju opravdan, pošto se ne radi o troškovima za stvarne potrebe pučkih škola u smislu zemaljskog zakona od 3. novembra 1874 Z. Z. L. br. 29 i pošto analogna primjena ovog zakona pogledom na navedene ustanove općinskog reda nije dopuštena.

Pobijana odluka imala se je zato u smislu § 7 zakona od 22. oktobra 1875 D. Z. L. br. 36 ex 1876 kao protuzakonita ukinuti.

Dr. Stanko Lapajne.

Književna poročila.

Dr. Maximilian Hendel: Rechtsschutz gegen abgeirrte Zwangsvollstreckungsakte nach dem österreichischen und deutschen Rechte. Ulrich Mosers Verlag, Graz und Wien 1914. St. VI + 100.

Uprav sijajno pobija dr. Hendel doslej prevladujoči nazor, ki pristaje obogatitveni zahtevek tretjemu po končani izvršbi tudi napram onemu zahtevajočemu upniku, ki je bil v dobri veri, da je bilo izvršbeno izkupilo iz imovine zavezančeve. Svoje pravno naziranje je pisatelj zasnoval na podlagi globokega študija teoretične strani tega vprašanja, istotako na temelju svojih bogatih izkustev kakor eksekucijski sodnik glede zahtev praktičnega življenja.

Knjiga prinaša najprej jedrnat obris stanja tega vprašanja po avstrijskem in nemškem pravu. Potem ugotovi dvojno funkcijo rubežnega čina: publicistični učinek, pravno vezanost zarubljene stvari za državo, čeprav na korist upnikovo, — in pa zasebnopravni učinek, namreč postanek zastavne pravice za upnika. Na podstavi pravnozgodovinskih in dogmatičnih raziskavanj pride do zaključka, da nastop zasebnopravnega učinka ni neobhodno potreben. Ni rubežni brez zasega (Verstrickung), toda zasebnopravni učinek zarubitve, zastavna pravica pa ni vedno posledica zaplenitve (Beschlagnahme). Praviloma gresta oba učinka roko v roki, pa so izjeme, ki jih pisatelj navaja. Ali sta oba učinka dana pri zarubitvi tujih, ne zavezancu, ampak tretji osebi lastnih stvari, to odločajo načela glede pridobitve lastninske pravice v dobri veri od neupravičenca. Dobroverni pridobitelj dobi lastninsko pravico le pri odplatnih pravnih poslih. Zarubitvi nedostajata momenta odplatnosti. Zatorej, pravi dr. Hendel, dobroverni upnik ne pridobi zastavne pravice vsled zaplenitve tujih stvari.

Ob zarubitvi premičnega blaga se pred zaplenitvijo ne preskuša materialnopravna stvar glede lastnine dolžnikove, marveč edino le hramba dolžnikova. Da bi izvrševalni organ preskušal, ali spada stvar k zavezančevi imovini, to bi vzbujalo težke pomisleke. Zarubitveni akt je procesno dejanje, pri tem se ne da vprašati, ali je pravično ali krivično, marveč sme se le vprašati, ali je procesualno upravičeno ali neupravičeno. Ako se pokaže pogrešek, onda država pogrešanega izvršilnega učina ne odobrava, ali — izvršba gre brez zadržka dalje, ako se tretji ne gane, in pusti, da ostane pri rubežni ali celo pri prodaji. To je posledica — zasega, ni pa zastavna pravica vzrok, da se izvršilno postopanje nadaljuje in da se ne ukine, dokler lastnik stvari ne vpotrebi ugovorne tožbe.

Temelj ugovorne tožbe je, da nasprotuje zahtevajoči upnik vniči zasega (Entstrickung); to nasprotovanje pa pomenja za državo baš zanikanje prava, ovirajočega izvršbo. Konečni smoter ugovorne tožbe je, da se vniči zaseg, torej izbava formalnega čina, kakor je tudi zaseg le formalen čin; ugovorna tožba je procesualna pravosnovna tožba (Rechtsgestaltungsklage). Ugovorna tožba je dopustna do popolnega konca izvršbenega postopanja, t. j. dokler se ne izvrši izkupilo upniku.

Na mesto zdražbane stvari stopi skupilo, kterege se sedaj zaseg drži. Država ima interes na vspehu izvršbenega postopanja in na neizpodbojnosti poštenega

pridobitvenega čina. Ta Interes je večji kakor interes nepoznane tretje osebe; zato navaja pravni red lastnika z njegovimi odškodninskimi zahtevki — na dolžnika. Ako je izvršilni organ dobil v roke izkupilo, tretji pa se ni ganil, tedaj se izkupilo izroči upniku, razen če treba razdelbenega postopanja. Zakon pripisuje izročitvenemu činu trojen pomen: Izvršbeni denar naj se porabi za plačilo terjatve, s čemer naj nastopi normalni konec zadolžnega razmerja. Oprostilni učinek plačila naj se ne stavi pred faktično zadostitev upnika. Dolžnik naj velja za plačnika, učinek plačila naj se ne smatra drugače, kakor kadar plača dolžnik prostovoljno.

Izvršilni organ ne ravna, kadar vrši državno izvršbeno dejanje, kakor zastopnik upnika. Lastnino na izvršbenem denarju pridobi upnik še-le takrat, ko izvršbeni denar prejme; postane pa lastnik tudi tedaj, ako glede odvzetega denarja ali predane reči ni imel zastavne pravice. Njegova pridobitev lastnine temelji na državnem pripustitvenem činu (Übereignungsakt), kateremu gre po zakonu pomen plačila od strani dolžnika. Upnik zgubi svojo terjatev; pridobitev, ki stopi na mesto terjatve, se znači za izmeno dober (Güteraustausch). Ako je ob tej izmeni upnik v dobri veri; onda zakon ščiti njegovo pridobitev zoper obogatitvene zahtevke tretjih oseb. Upnik ni obogačen, ker je izgubil svojo pravno pozicijo kakor upnik nasproti dolžniku in je s tem storil pravno dopustno žrtev.

Slednjič razvija pisatelj svoje nazore, da more izostati pravosnovna moč državnih izvršbenih činov le tedaj, ako zasebnopravni učinek, ki ga zakon pripisuje onim činom, po načelih privatnega prava ne more nastopiti, in pride do sklepa, da odgovarja popolnoma zahtevam pravičnosti in poštenja, ako zakonodajalec reši konflikt med upnikom in tretjo osebo — po končani izvršbi v prid upnika. —

Že te kratke navedbe o vsebini tega dela izpričujejo, da je dr. H e n d e l zasnoval rešitev prepornega vprašanja na temeljni misli procesualne upravičenosti ter da je ustanovil s tem pravni tvor — procesualne zamolčatve (Verschweigung). Ta kritična misel je baš tako nova kabor zanimiva, ona se pa tudi povsem strinja s temeljnimi načeli veljajočega privatnega prava. Praksa ima povoda dovolj, da se popolnoma prilagodi podatkom tega dela in da pri tem nazoru stanovito vztraja.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1914.

— (Društvo Pravniki) je po svojem predsedniku izrazilo dne 1. julija t. l. pri c. kr. deželnem predsedstvu svoje najglobokejše sožalje povodom pretresljive smrti Njegove c. in kr. Visokosti presvetlega gospoda nadvojvode Frana Ferdinanda in visoke soprege. C. kr. deželno predsedstvo je vsled

razpisa gospoda ministra za notranje stvari z dne 6. julija 1914 št. 7518 sporočilo društvu Najvišjo zahvalo za izraženo sožalje.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je po svojem predsedniku dr. Majaronu in podpredsedniku dru. Papežu dne 1. t. m. izrazila pri c. kr. deželnem predsedstvu svoje najglobokejše sočuvstovanje povodom pretresljive smrti Njegove c. in kr. Visokosti, presvetlega gospoda nadvojvode Franca Ferdinanda in visoke mu soproge. Vsled razpisa gospoda ministra za notranje stvari z dne 6. julija 1914 št. 7518 je c. kr. deželno predsedstvo javilo zbornici Najvišjo zahvalo za to izraženo sožalje.

— (P. n. naročnikom na znanje!) „Slov. Pravnik“ ne izide redno za meseca avgust in september, ampak šele v oktobru, tedaj pa kakor zbornik v spomin petindvajsetletnice društva „Pravnika“.

— (Kronika društva „Pravnika“). Ker je bil društveni častni član gospod Ivan Kavčnik imenovan za dvornega svetnika na vrhovnem sodišču, priredilo mu je društvo dne 20. pr. m. poslovilen večer v „Unionu“. Pri skupni večerji, h kateri se je zbralo 30 društvenikov, je predsednik g. dr. Majaron v daljšem govoru čestital gospodu dvornemu svetniku Kavčniku, da je s svojim vzornim službovanjem dosegel izredno dostojanstvo vrhovnega sodnika. Naštevaj je tudi njegove mnoge zasluge za društvo, vsled katerih je bil že l. 1903 imenovan za častnega člana njegovega, ki so se pa tudi pozneje nadaljevale, osebno z odličnim sodelovanjem pri „Slov. Pravniku“. Gospod dvorni svetnik je še prevzel drage volje uredništvo slavnostnega spisa, ki izide za društveno petindvajsetletnico. Glede na vse to je predsednik iskreno voščil g. dvornemu svetniku ob navdušenem pritrjevanju vsega omizja. Gospod dvorni svetnik je v svojem odgovoru izražal veselje, da se mu je dala taka lepa prilika za poslovlilo od društvenikov, kolegov in prijateljev. Poudarjal je, da se rad spominja, kako je stopil pred mnogimi leti v ožji literarni stik z društvom in kako mu je bila lastna potreba, gojiti to zvezo, ki je tako postala neločljiva. Priporočal je pravnikom, naj podpirajo lepo delujoče društvo, na čegar rast in napredek je dvignil svojo čašo. Gospod višjesodni svetnik Vedernjak se je v živahnem govoru poslavljaj od g. dvornega svetnika v imenu ožjih kolegov, poudarjajoč njegovo postrežljivost in dobrohotnost v občevarju. Gospod dvorni svetnik Kavčnik je odgovarjal, da ga to prijazno priznanje še posebno veseli in da hoče svoje kolege tudi v bodoče ohraniti v najboljšem spominu. Družba se je razšla v pozni uri z zavestjo, da je preživela lep kolegialen večer. Gospod dvorni svetnik je za ta večer prejel tudi nekaj pismenih čestitk in tudi poseben brzojavni pozdrav od „Pravnikove“ podružnice v Trstu.

— (Stalna delegacija avstrijskih odvetniških zbornic) je imela 25. junija svojo sejo na Dunaju pod vodstvom predsednika nižjeavstrijske zbornice dra. pl. Feistmantla. Udeležili so se je odposlanci skoraj vseh zbornic, med njimi dr. Majaron za odvetniško zbornico Kranjsko. Zbor je predvsem po živahni razpravi sklenil ostro resolucijo proti noveli o razbremenitvi sodišč, ker se je uvedla brez parlamenta in z zlorabo § 14 drž. osnov. zakona, in zahteval, da se nemudoma napravi red v javnem pravu, kakor tudi, da zakonodajstvo skoraj reši justične zakone, ki so že tako dolgo v razpravi. O

vsebinski te novele se bo delegacija izjavila, ko dobi parlament priliko baviti se s to cesarsko naredbo. Na vprašanje dra. Majarona, kako je s podelitvijo legitimacij za pisarniške uradnike, osobito ker je dunajska zbornica v znak protesta proti noveli odklonila vsako sodelovanje, se je določilo, da se zadeva prepušča presoji posameznih odvetniških odborov. — Delegacija je vzela na znanje poročilo dra. Körnerja, predsednika zbornice v Pragi in referenta v justičnem odseku, o načrtu novega odvetniškega reda in sklenila, da o svojem času predloži parlamentu svoje nasvete, osobito zastran prestopanja sodnih svetnikov k odvetništvu. — Razprava se je vršila nadalje o plenisimarnem sklepu, vrhovnega sodišča, da ne zadenejo zavezanca stroški razdelitve skupila, če ni zanje pogojena posebna kavcija. Sklenilo se je, da ta nazor ni pravilen in da daje neosnovano prednost izposojevalcem denarja, ter treba zategadelj k § 74 izvrš. reda dostavka, ki bo v bodoče izključeval tako interpretacijo. — Na vprašanje moravske zbornice se je določilo, da o prošnjah črtanih odvetnikov za zopetni vpis odloči najprvo odbor, potem na pritožbo občni zbor in vrhovno sodišče. — Obširno statistično poročilo o zastopstvu revnih je podal predsednik zbornice v Lvovu. Konstatiralo se je izvenredno breme, z zastopanjem revnih, osobito na sedežih okrožnih sodišč. V razpravah so se razmotravali različni načini odškodnine in je prevladala misel, da bi naj država dala odškodnino, sicer ne posameznim odvetnikom, pač pa posameznim zbornicam, da se tako dotira kak bodoči pokojninski zaklad za odvetnike ali sličen namen. Sklenilo se je, o tem vprašati zbornice in kasneje sklepati. — Končno je predsednik dr. Majaron po naročilu kranjske zbornice spraval na razgovor postopanje odvetniških odborov glede na sestavo imenikov vojaških zagovornikov, zlasti glede na to, da se znabiti ne vpišejo vsi, ki so se oglasili, akoravno morajo odvetniške zbornice zavzemati stališče, da je vsak odvetnik sposoben tudi za vojaškega zagovornika. V graški odvetniški zbornici se vsled sklepa občnega zbora celo nobeden odvetnik ni oglasil za vpis med vojaške zagovornike. V diskuziji, ki se je na to vršila, se je povdarjalo, da so se svoj čas pri tozadavnem posvetovanju v justičnem odseku poslanske zbornice dala primerno zagotovila. Ako bode vojno, oziroma deželnobrambeno ministrstvo res delalo razliko med priglašeni odvetniki, potem bo pač stvar delegacije in posameznih zbornic, da se varuje občno odvetniško stališče. (Ravnokar objavljena imenika vojaških zagovornikov kažeta, da se pri vpisu ni delala razlika in so vobče vpisani vsi prijavljeni odvetniki. Op. ur.) Ko so se rešile še nekatere manj važne točke, je bilo dosedanje predsedništvo delegacije vnovič izvoljeno in se je prihodnja seja zopet določila na Dunaju. x.

„Slovenski pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnik“ brezplačno; za nečlane pa velja za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

po ugotovitvah v spisih. (Razsodba upravnega sodišča z dne 30. marca 1914, št. 13.228 ex 1913	214
c) Kavcija, ki jo vloži zakupnik državne užitnine, se smatra za napravno glavnicu v svrhu odmere pridobnine	216
d) O zahtevkih povračila, ki se uveljavi proti županu ali drugim občinskim organom iz naslova odgovornosti za uradno poslovanje, so pristojna soditi sodišča. (Razsodba uprav. sodišča z dne 13. aprila 1912, št. 4240 ex 1912.)	217
e) Pokriče potreba cijelokupne občine ima, da se podijeli samo u jednakom razmjeru medju sve porezne občine koje mjestnoj općini pripadaju	219
4. Književna poročila	221
5. Razne vesti	222

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913	K 700,000.000.—
Vlog	„ 43,500.000.—
Rezervnega zaklada	„ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in obrestuje po

4¹/₂ ‰

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.